

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 6 ft — kr.
 Fél évre 3 ft — kr.
 Negyedévre 1 ft 50 kr.

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árképzésben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRTDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi
 Könyvnyomda és Papír-
 árugyár részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Temetés után.

Budapest, 1898. szeptember 20.

A gyászhat elmúlt s immár itt az ideje, hogy jó királyunk példája és tanítása szerint a hazafias munkában, a közjóért való működésben keressük a vigaszt, melyre oly nagy szüksége van a magyar szívek. Boldogabb hazába költözött királynénk sugárzó képe legyen világító utmutatónk ama törekvésünkben, hogy legjobb erőinkhez képest szolgáljuk a haza ügyét.

A politika mindennapi gondja az utolsó napok fájdalmas megrázkódásai után is még mindig zajosan kopogtat ajtáinkon. A közgazdasági kiegyezés kérdése, sajnos, még mindig csak kérdés, melyre a sors hatalmai nem adnak semmi feleletet. Ausztriában még mindig nem lehet látni semmi olyan jelet, mely a lelkek magába szállására, a megbékülés gondolatának elterjedésére mutatna. A gyászhat csak rövid fegyverszünetre indította a pártokat, nem pedig lefegyverzésre. Lábbal eresztett fegyverrel állnak egymással szemben készen, hogy újra felvegyék a régi harcot a régi gyűlölettel. Szeretjük hinni s reméljük, hogy a katasztrófa végre mégis enyhíteni fogja az izzó ellentéteket s elő fogja illeszteni a józan megértés útjára való térést. Reméljük ezt, de balgaság lenne erre számítani.

A magyar politikának, mint eddig, ezentul is készen kell lennie a legrosszabbra, arra az esetre, hogy a birodalmi gyűlés munkaképességét nem lehet helyreállítani. A kérdés tehát, hogy ez esetben a mi részünkről mi a teendő, mit sem veszített aktuálisából.

Mindig csak arra térünk vissza, hogy Magyarország az alkotmány értelmében visszajut korlátlan elhatározási jogának teljes birtokába, ha Ausztriában lehetetlen lesz a kiegyezés parlamentáris elintézése. A teljes szabadságot erre az esetre az 1867. XII. t. cz. biztosítja Magyarország törvényhozásának. Vagyis a szerint, ahogy érdekeink megkívánják, fentarthatjuk, a gazdasági közösséget az egyoldalú rendezés útján, vagy pedig alkalmazhatunk bármely tetszés szerinti megoldást.

Ezzel az egyedül józan, helyes felfogással egy közjogi caprice áll szemben, mely úgy értelmezi a

törvényt, hogy erre az esetre Magyarországot minden áron a vámtérület elkülönítésére kell kényszeríteni. Az elhatározás szabadságát, melyet Deák Ferencz az országnak fentartott, ez az értelmezés illuzóriussá teszi. Akinek szabad keze van, annak nem lehet eléje írni, hogy ezt tegye, azt ne tegye, hanem annak szabadságában áll mindent megvizsgálni és azt választani, amit érdekeire nézve legcélszerűbbnek tart.

Ámde nem szenved kérdést, hogy a hirtelen átmenet a gazdasági önállósághoz a magyar közgazdaság végzetes, sőt életveszélyes megrázkódásával lenne összekötve és gazdasági szervezetünk valamennyi ütőerőnek fatális lekötéséhez vezetne. Még az önálló vámtérület hívei sem titkolják a közvetlen szakítás veszélyeit a harminczéves berendezésekkel, melyekkel közgazdasági életünk teljesen összenőtt.

Ezekkel a tekintetekkel szemben mindig és mindig utalunk kell arra a fellendülésre, melynek a magyar közgazdaság a közös vámtérületben örvend. Emlékeztünk arra, hogy az utolsó három évtized a szakadatlan fejlődés, virágzó haladás korszaka volt, hogy ez idő alatt egy percnyi veszteség nem volt, amint a nemzeti gazdaság roppant gyarapodását 1867. óta szemmel láthatjuk és megmérhetjük.

A mérleg felét igen egyszerű. Az egyik oldalon ugrás a sötétbe, az eféle merészség minden veszedelmével. A másik oldalon az anyagi fellendülés, a szakadatlan előrehaladás folytonossága, a nemzeti jólét nyugodt, megszokott és veszélytelen pályáján.

Ugy gondoljuk ezek után, — írja a „P. Corr.“ — hogy nem lehet nehéz a választás annak, aki okosan fogja fel a helyzetet.

A magyar nők gyásza.

A szekesfővárosi új városház dísztermének képe, mely máskor zajos jelenetek színhelye szokott lenni, szerdán egészen megváltozott. Délután 4 órakor tartották ott ugyanis az Erzsébet királyné alap alakuló nagygyűlését öv. gróf Teleky Sándorné és Jókai Mór elnöklése alatt, az ország magyar asszonyainak nagy részvéte mellett.

A főváros úgy mint a vidéki nőegyletek elküldötték az ő képviselőiket, hogy leróják a kegyelet adóját az ország első magyar asszonyának szent emléke iránt. Áhitattal szívében lépett mindenki a terembe, áthatva a magasztos gondolatától, hogy annak a királynénak emléket készülnék megörökíteni, aki magyar volt testtel, lélekkel, minden ízében . . . utolsó szívdobbanásig . . . s a kinek felséges szép fején a korona drága kövei csak a főviskoszorun át csillogtak felénk.

Gyászruhában voltak mindnyájan s csöndesen foglaltak helyet a padsorokban. A terem közepén a királyasszony gyászfatyollal leborított fehér márványszoborban a gyülekezettel volt fölállítva.

Öv. gróf Teleky Sándorné és koszorús költőnk Jókai Mór egymásután érkeztek meg és foglalták el helyeiket az emelvényen.

A díszterem színes ablaktábláin át egy megtört nap-sugár lopózott be s rá tüzött a fehérmárvány szoborra.

S mialatt a költő halk, meghatottságtól remegő hangon beszélni kezdett, a bucsuzó napsugár lassan visszavonult, oly hidegen, fehéren hagyva a szobor büszke szép homlokát, mint a minő hideg és fehér immár az felséges minta, a melyről a művész formálta alakját.

A tomboló, lelkes eljenzés, a mely máskor Jókai szavait követni szokta, ezuttal alig hallható, halk, szinte imaszerű morajképen hangzott el az ajkakra.

A gyűlésről szóló részletes tudósításunk a következő: Az ország minden vidékéről összegyülekezett küldöttek szerdán délután 4 órakor tartották meg az értekezletet az új városház közgyűlési dísztermében.

Az elnöki széket öv. Teleky Sándor grófné foglalta el; mellette jobbról Jókai Mór ült, balról a Nőképzőegylet jegyzője: Rosenberg Augusztina kisasszony.

A küldöttség tagjainak sorában ott voltak: Wlassics Gyuláné, gróf Andrássy Tivadarné, Csávossy Beláné, Habererin Jonathánné, Wolner Zsigmondné, Perl Sománé, Zsilinszky Mihályné, Szokolay Kornéliá, Enich Gusztávné, Hegedüs Sándorné, Hellebrand Jánosné, Stelly Gézáné, Gulácsy Gyuláné, Neumann Árminné, Heinrich Gusztávné, csetei Herczog Péterné, Hollán Ernőné, Röck Istvánné, Ország Sándorné, Török Sándor.

TÁRCZA.

Jókai Mór a királynéról.

Koszorús költőnk: Jókai Mór, a „N. Fr. Pr.“-ben megható bucsuzó szavakban emlékszik meg tragikus sorsu királynéról. A nekrológ következőképen hangzik:

„Eszménye volt a nőnek: mint maga, mint királyné, mint szépség; de kivált mint tüdő lélek, mint mater dolorosa.

A szenvedő asszony oly teremtmény, aki legközelebb áll az istenséghez. A nő, aki csak mások szenvedését enyhíti, némán türi a fájdalmat. Aki mindig csak hazájára, népeire, szeretett férjére gondol: védelmet talál a vihar ellen, nem fél az emberektől, nem tér ki a végzet elől.

Epen oly fatalista volt, mint fia Rudolf trónörökös. Hányszor kértem könyörögve a jóságos főherceget, hogy drága életet ne tegye kockára, ha valamely ösmeretlen erdőkerülővel sötét éjszaka idején az őserdőben járt, vagy amikor teljesen kíséret nélkül, egyedül az emberektől elhagyott dunamelléki sűrűségben állt lesben, vagy amikor egycsővű fegyverével megvárta a medvét, amíg a puskacsó elé ért. Vidáman mosolyogva mindig így felelt:

— Csak addig élünk valamennyien, amíg a végzet akarja; ha a gondviselés missziót bízott rám, megvédelmez a sűrűségben, a lápnak és mocsárban is, a medvéktől pedig nem felek.

A királyné szintén olyan, a végzetben bizó jellem volt. Nem tudta, mi a félelem; nem rettegett sem az emberektől, sem az elemektől.

Mikor Madeira szigetéről súlyos betegségéből fölépülve hazatért, borzalmas vihar érte utól a tengeren.

A hajót dióhéj gyanánt hánytá-vetette az orkán torony-magasságu hullámokon. A királyné a gőzhajó fedélzetén gyönyörködött a viharban. A hajóparancsnok figyelmeztette a fődvarmestert, hogy a királynét az egyik, a hajón átesapó hullám lesodorhatja. A fődvarmester (egy magyar mánás és tábornok, aki később a boszniai hadjáratban vezérő szerepet játszott) kérte a királynét, vonuljon kabinjába. De a királyi hölgy azt felelte, hogy tovább akar gyönyörködni a vihar látványosságában és a földézetten akar maradni. Erre a fődvarmester a királynét odakötötte az árboczfához és úgy megölte a veszélytől, hogy a hullámok lesodorják. Miért is nem volt ez a derék férfi Genfben, a szörnyetegek eme gyülekezési helyén a királyné oldalán!

Mily mértékben volt a királyné a magyarok védő angyala, azt a történelem muzsája már följegyezte; nyelvünkön oly tisztán és oly válogatott módon beszélt, mint senki más. Magyarország előkelő körei tanulhattak volna tőle. Régióta védnöke volt irodalmunknak és engem sokszorosa hála köt az emlékéhez. A királyné 1869-ben oly jóságos volt, hogy egyik regényem ajánlását elfogadta. A királyi udvar Budán időzött és ott átadtam a királynénak regényemnek egyik disz példányát. Sokáig és behatóan beszélt velem a magyar irodalomról. Mikor távozni akartam, így szólt:

— Várjon csak, megmutatom önnek a lányomat. Ezzel kinyitott egy oldalajtót, intett a dajkának, aki a királyi sarját, csipkevánkosban karján behozta. Ez Mária Valéria volt. A mosolygó gyermeket a királyné karjába vette és arczához szorította. Életemnek ez volt a legszebb jutalma.

S most mindennek vége. Annyi báj, annyi szeretet, annyi magasztos érzés — mind, mind a koporsóban nyugszik.

Koszoruk közt pihen; de lelke már a mennyeországon andalog.

Nem üldözi már az árnyék, amely országról-országra kényszeríti a zarándok-utakra; most már magasztos lelke azt a magasztos lelket öleli, akit sem ébren, sem álomban nem tudott feledni soha.

Imádkozunk Istenhez. Ő bölcs és mindenható. Lát a jövő ködét, látja a sziv viharos tengerét: egy csepp vért önt rá és a köd eloszlik, a háborgó tenger lecsillapul. Persze nagyon is becses vércsőpp volt ez.

Mindennapi imám eddig három fohászt foglalt magában: „Uram, adj örök üdvösséget megdicsőültjeinknek! Uram, óvd hazámat, királyomat és királynémat minden baj ellen.“ Most már csak két fohász marad: király és haza. A harmadik örök fényben tündöklök már.

De kettő megmaradt: király és haza. Amikor a lesújtó rémhírt meghallottuk, valamennyiünk ajkáról elröppent egy szó: „Miért nem lehettem ott, hogy testemmel megvédelmeztem volna!“

Megmaradt kettő, amit megvédelmeznünk kell: a királyt és a hazát, de nem csak saját testünkkel, lelkünk minden hullámverésével készen vagyunk arra, hogy ezeket megvédelmezzük.

Ha királynénk csöndes betegágyon lehelte volna ki utolsó sóhaját, akkor is megsirattuk, koszorúkkal elhalmoztuk, sirját megáldottuk — és azután eltűnt volna . . . De a királyné, ki vértanuhalált halt, nem tűnik el soha. Szelleme előttünk fog lebegni, ha kívülről viharok zúgnak át hazánkon, ha testvérharc dul nemzetünk fiai közt; lebecsátkozik hozzánk, megmutatja véres sebeit s a seb beszélni fog: „Szeresd a hazád, szeresd a királyt!“

Imádkozunk Istenhez!

dorné, Neumann Frigyesné, Herzl Antalné, Matuska Mihályné, Salgó Józsefné, Pallavicini örgrófnő, Beck Vilmosné, Weidinger Pálné, Reich Ignáczné, Rosenberg Mórné, Weil Józsefné, Wiener Nathánné, Schön Lászlóné, Berger Mártonné, Hampel Józsefné, Kégl Vértessy Anna, Szaller Györgyné, Pent Lajosné, Fleischmann Gusztávné, Fischer Zsigmondné, Sélley Péterné, Kecskeméti Ferenczné, Gyurkovics Ferenczné, Szócs Farkasné, Petyi Elekné, Antal Gézáné, Molnár Sándorné, Hunfalvy Fanni, öz. Stettner Jakabné, Bakovics Józsefné stb.

Az elnöklő Teleky Sándor grófné megnyitva az értekezletet, fölkérte a gyűlés tagjait, hogy elnököt s jegyzőt válasszanak. Egyhangulag Teleky grófné lett az elnök, jegyző pedig Rosenberger Augustia kisasszony.

Az elnöklő grófnő megköszönve a bizalmat, kijelentette, hogy az egyesületek összehívásának célja az, hogy olyan emléket állítsanak, amely örökké hirdesse az utókorak, hogy Erzsébet királyné volt a magyar nemzet örangyala. Indítványozza, hogy ehhez járuljon hozzá az értekezlet, valamint ahhoz is, hogy legfelsőbb helyen tolmácsolják a nőegyesületnek részvétét. (Általános helyeslés.)

Fölkérte ezután a grófné Jókai Mór, hogy beszédet mondja el.

Jókai Mór erre a következőket mondotta:

„Tisztelt gyülekezet!

Még vérzik a seb, melyet a végzet mindnyájunk szíven ütött s a magyar hölgyvilág lelkében már életre kelt az eszme a sebet begyógyítani.

Mi lehet a csodáir, mely ily sebet behegeszt?

A kegyelet, a jótékonyosság.

A kegyeletnek kifejezést fog adni az országemelte, az örök időknek szánt emlékszóbor és a nemes érc emlékszóbor, a jótékonyagnak a magyar nők által tervezett alap.

Az emlékszóbornak méltónak kell lenni mind nagyságban, mind szépségben a magyar nemzethez. Létre kell annak jönni minél előbb. Türelmetlenül várjuk! Ha lehetne, egy év alatt, — nem, egy nap alatt — egy alomítás alatt szeretnők azt lombos fáink sudarai közül kiemelkedve látni.

A jótékonyági alap eszméjének már megvalósított mintaképet találjuk magunk előtt a francia nemzetnél. Annál a nagyobbik francia nemzetnél, melylyel nem a ledér poézis, nem a politikai szenvedély ismeret meg velünk; hanem a humanitárius intézmények, melyben a francia nemzet zöme tündökölt.

Ott van a Montyon-díj, melynek kiosztását évenként mint országos eseményt szokták megünnepelni. Erénydíjnak hívják.

De ez nem a közönséges értelemben vett erénynek a jutalmazása, mely különben is önmagát jutalmazza meg, hanem a titokban működő jó szívé, aki nem kérkedik, hanem kerestet magára. Csak szegények kapják. Szegény leányok, kik árván maradt testvéreiket felnevelték; cselédek, kik gazdájukat hűségesen ápolták még akkor is, mikor az nyomorba jutott; tanítónők, kik elhagyott gyermekeket gyűjtöttek maguk körül; munkásnők, kik vidékük nőit házi iparra tanították, kenyérhez juttatták; ápoló jó szívek, kik ragály idején önfeláldozással enyhíték a mások szenvedéseit. Így értelmezik ott az erényt, az ilyent jutalmazzák meg.

S ez a kitünő jutalom megnevesíti a szegény néposztály lelkét. Mikor azt látja a nép, hogy előljárói nemcsak a gonosztevőt igyekeznek felkutatni, hanem a jóttevő, a becsületes szegény embernek is utána járnak, megkoszorúzzák, megjutalmazzák. Így támadtak a szegény pórnépből az „optimates“-ek.

Még két más Montyon-féle alapítvány is van: az egyik közhasznú, népfelvilágosító könyvek írói, a másik az emberiség közhasznára szolgáló találmányok szerzői számára.

Ez a Montyon egy egyszerű ügyvéd volt a század elején, ki vagyonát szorgalommal szerezte s az egészet alapítvánnyal hagyta e nemes célokra. Egész alapítványa 50.000 frank volt. És most ez az alap a francia nemes lelkek részvéte által felszaporodott öt millióra.

S ez mind az emberszeretet, a népszellem-nemesítés munkájának szolgál.

És Montyon neve meg van örökítve hazájában. Dinasztiaiak multak el: Bonaparték, Bourbonok, Orleánsok: Montyon neve mindig fennmaradt.

Hát mi, nemesen érző magyar nemzet, ne örökítünk-e meg a mi dicsőséges emlékü Erzsébet királynénak nevét a jótékony, a népszellem nemesítésének örök hatású intézményével? Hogy amidőn Magyarországon az erényt megkoszorúzzák, dicsőült királynénk emlékét koszorúzzák meg!

Jókai beszédét meghatottan hallgatták végig s aztán ugyancsak Jókai terjesztette elő a következő felhívás-szöveget:

Felhívás

Erzsébet királyné emlékszóborára, érekszóborjára és jótékonyági alapítványára való adakozásra.

Bizony sirathatják őt a magyarok, mert legjobb barátjukat vesztették el.

A koronás király ezen emlékezetes szavainak visszhangot kell támasztaniok minden magyar szívében, de különösen minden magyar honleány szívében.

Ennek a visszhangnak azt kell válaszolni: „Nem vesztettük őt el: miénk lesz az égben, miénk marad lelkünk szent emlékében, melyet gyermekeinkre hagyunk örökségül: — miénk lesz e haza szentelt földén márvány emlékszóborában, mely hirdetni fogja a késő századoknak, hogy volt Magyarországnak egy királynéja, aki tökéletes mintaképe volt a királynénak és a nőnek; aki viselte koronáin és töviskoszorúin kívül az erények csillag-körfényét felkent homloka körül.

Ez emlékszóbornak a magyar nemzet haladatossága látható monumentumát kell képezni. Ez emlékszóborban egyesülni kell mind annak, ami nagy, szép és eszményi.

A magyar nemzet honleányainak kell felkarolni az emlékszóbor létesítését minél gyorsabban, haladéktalanul.

Ezen esztendőjében a gyásznak az legyen a pompánk, amit a haza oltárára teszünk le áldozatul.

A magyar nővilághoz szólunk, melyet nem oszt széjjel se pártviszály, se gyűlölet; de melyet egyesít, összetart a közös hazaszeretet. E közös szent érdelem nevében indítjuk meg országsszeret az adománygyűjtést megdicsőült Erzsébet királynénk emlékére.

Az emlékszóbor és a magyar hölgyek által tervezett nemes érekszóbor költségein túl fennmaradó összeget fordítsuk a magyar hölgyek által létesítendő jótékonyági és erényjutalmazó alap megteremtésére.

Bizunk, hogy ez alap olyan nagy lesz, mint a magyar nemzet hálája, szívének nemessége: megfelelő Erzsébet királynénk állott emlékének!

Jókai Mór szövegezését egyhangulag lelkesedéssel fogadták el.

Az elnöklő grófnő előadta ezután, hogy a nagyszabású mozgalom megindításának hármass célja van:

1. A befolyó pénzekből ércből készült díszes koszorut, mint a magyar hölgyek koszoruját, helyeznek Erzsébet királyné koporsójára;

2. tekintélyes összeget juttatnak a királynénak Budapestben emelendő szobrára;

3. az alap megmaradó részét emberbaráti célokra fordítják.

Kéri az elnöklő, hogy ehhez járuljon hozzá a gyűlés. Egyhangulag megtörtént.

Megválasztották az Erzsébet királyné alap bizottságának elnökségét és ügyvezető bizottságát a következőkben: Elnökök: Andrássy Aladár grófné, Batthyány Lajos grófné, öz. Károlyi Gyula grófné, Károlyi Tibor grófné, öz. Teleki Sándor grófné; jegyzők: Bacher Vilmosné, De Gerando Antonia, Katona Lajosné, öz. Nendtvich Gusztávné, Rosenberg Augustia, Sebestyén Gyulané; ügyvezető bizottság: Jókai Mór (elnök), Emich Gusztáv, Halmos János, Hegedűs Sándor, Hornyánszky Sándor, Lánzy Leo, Perczel Béni, Tabódy József, Weisz Berthold.

Az elnöklő köszönetet mond a gyűlés minden egyes tagjának s különösen Jókai Mórnak, aki elbűvölő szavaival bizonyára sikerre vezeti a nemes törekvéseket. (Éljenzés.)

Végül Zsilinszky Mihályné indítványára köszönetet mondtak a gyűlést összehívó Teleki Sándorné grófnőnek.

Az erdélyi sósfürdőkről.

Előadás a VIII. magyar balneológiai kongresszuson Budapest, 1898. március hó 28-án. Tartotta dr. Bikfalvy Károly, bányai- és fürdőorvos (Maros-Ujvár.) Különlenyomat a balneológiai egyesület 1898-iki évkönyvéből

Több oldalról konstatált tény, hogy hazánkban egyetlen nagyobb szabású konyhasós fürdő sincs, úgy, hogy ez irányban valóságos szükséglet forog fenn. Ezt konstatálta az országos balneológiai egyesület* s elismerte a m. kir. pénzügyminiszter is Sáros megye közönségéhez intézett rendeletében.** Midőn az Erdélyi-részi Kárpát-Egyesület balneológiai szakosztálya felszólított, hogy e kongresszuson képviselőtében előadást tartsak, nem találtam méltóbb tárgyat, mint előadni tapasztalataimat, melyeket mint az erdélyi sóbányakerület főorvosa hazánk erdélyi-részi sóbányahelyein és konyhasós fürdőin szereztem. A t. kongresszus szíves elnézését kérem, hogy ez alkalommal nem tisztán fürdőgyógyászati szempontból akarok a konyhasós fürdők-

* A magyar szent korona országai balneológiai egyesületének 1892-iki évkönyve 39. lap.

** Egészségi Értesítő. 1895. 126. lap.

kel foglalkozni, mert előadásom céljával azt tüztem magam elé, hogy rámutassak az erős vizű konyhasós fürdők fejlődésének akadályaira s kifejtsem azt, hogy hazánk erdélyi részében mely konyhasós fürdőt találtam a fejlődésre legképesebbnek és nagyobb konyhasós fürdő berendezésére legalkalmasabbnak.

Tisztelt kongresszus! Hazánk erdélyi része igen gazdag erős konyhasós vizekben, de azért még sincs egyetlenegy sósfürdőnk sem, mely országos hírre vergődött és a külföldi konyhasós fürdőkre járó közönséget visszahódíthatta volna. Mi ennek az oka? Konyhasós vizeink összetétele semmi esetre sem, mert amint a vegyelemzések bizonyítják, konyhasós vizeink összetételükre nézve bátran kiállják a versenyt a külföldi sósvizekkel.

Konyhasós fürdőink elmaradottságának oka, szerény tapasztalataim szerint, a következő két körülményben keresendő:

1. Egyik oka konyhasós fürdőink elmaradottságának a sómonopolium. Valamennyi konyhasóstelep és erősebb konyhasós víz a m. kir. kincstár kizárólagos tulajlona lévén, nagyon természetesen másnak nem igen lehetett alkalma nagyobb szabású konyhasós fürdőt létesíteni, mint a kizárólagos tulajdonosnak. Minthogy a konyhasós víz használata és nyeresése folyton ellenőrzés és felügyelet alatt van, s minthogy a konyhasós vizek melletti területet a kincstár csak a tulajdonjog fenntartásával bocsátja mások rendelkezésére, könnyen ki-magyarázható, hogy a magántőke miért nem vállalkozott még eddig egy nagyobb szabású, országos érdekű konyhasós fürdő létesítésére.

A sójövédéki ellenőrzés azonban nem egyedül s nem is legfőbb oka konyhasós fürdőink fejletlenségének, mivel a kincstár több sósfürdőhelyet átengedett közönségnek és városoknak, s ennek dacára mégis tapasztaljuk, hogy a sósfürdők fejlődése általában nagyon lassan halad előre, pedig ha jól berendezett s kellő kényelemmel bíró sósfürdőnk lennének, bizonyára igen sok vendég keresné fel azokat, mivel a legtöbb nagyobb sósfürdőnk (Kolosz, Maros-Ujvár, Torda, Vizakna) vasut mentén fekszik, s így az odajutás sokkal könnyebb, mint a vasutól távolabb és hegyes vidéken fekvő szénsavas fürdőinkhez.

2. A másik oka a sósfürdők elmaradottságának abban van, hogy egy jól berendezett konyhasós fürdő létrehozása sokkal több nehézséggel jár, mint a másnémi fürdőké. Amíg más ásványvizek mellett többnyire természetadta szép vidék és árnyas helyek kerülnek el, addig a konyhasós vizek előfordulási helyén a növényzet általában silány, a fa nem igen él meg, s ezért a sósfürdők legnagyobb részének környéke kopár, sivár terület, mely az odaérkezőre vonzó és ott marasztó hatást nem igen gyakorol. Ezenkívül az erős konyhasós vizek közelében a só lassu oldódása folytán a talaj rendszeren süllyedni szokott, s ezért ily helyeken az építkezés sokkal több nehézséggel jár és költségesebb is, mint a szilárd, nem süllyedő talajon. Ezenkívül a jól berendezett s kényelmes fürdőnek két főfeltétele: az árnyas helyek és a jó lakás előteremtése, a konyhasós vizek mellett rendkívül sok nehézséggel jár, sőt több helyen majdnem lehetetlen. Épen ez okból nagyobb szabású és hírnévre vergődhető konyhasós fürdő csak úgy létesíthető, ha a sósvíz oly területre van elvezetve, hol befásítás már van, vagy lehetséges, és ahol a biztos építkezés útjába akadályok nem gördülnek. Az ausztriai hírneves sósfürdők (Ischl, Gmunden stb.) a víz elvezetésének elvén épültek, s igen helyesen ez elv szerint terveztek nagyobb szabású konyhasós fürdőt hazánkban Sáros megye Szigord községében is.

Minthogy a hosszabb vízvezeték építése, az erre való terület kisajátítása, a már kész vízvezeték fenntartása és ellenőrzése nagy mérvben emeli egy jó berendezésű konyhasós fürdő költségeit, érthető, hogy miért nem igen akad vállalkozó nagyobb szabású, erős konyhasós vizű fürdő létesítésére.

Tisztelt kongresszus! Ez általános elvek után áttekerek az erdélyi-részi konyhasós fürdők berendezésének ismertetésére. E tekintetben a sósfürdők két csoportba oszthatók.

1. Az első, nagyobb csoportba tartoznak az u. n. sóstavakra épített fürdők. A sóstavak legnagyobb része régi sóbányák beomlása következtében jött létre. A beomlott bányákban meggylült víz, mely különböző mennyiségű konyhasót oldott fel, képezi a sóstavakat. Az ezekre épített fürdőkabinok és több helyen a tavakból merített és kádakba vezetett sósvíz, melyet egyes helyeken melegítenek is, képezi az első csoportba tartozó sósfürdők berendezését. Ilyen nagyobb fürdőink: Görgeyváros (Zsábonyicza), Kolozs, Szováta, Torda és Vizakna.

2. A második, kisebb csoportba tartoznak a vezetett vizű sósfürdők, vagyis azok, amelyekben a fürdő nem a sósvizek eredési helyén, hanem attól és a sóstalajtól

bizonyos távolság viz ide van elvezetve zánk erdélyi rész forrás, Máramaros róni fürdő ugyanek közé, mert savanyuvize, de nosa, hogy az utó ható erős konyhasós zette s azt a kitta felhasználni töreks

Tekintetes

Elhunyt király folyó hó 17-én tanács isteni tisztánacs, valamint a gók képviselői és szertartáson Fehlebrált fényes seg

Folyó hó 18-án evangélikus és tartattak gyász is tett testületek tisztikar és katonadélelőt a katonas hivatolások volta összes lelkeszi hív is megjelentek. M község gyászara gör. kel. templom tisztelget tartani. A gyászlobogó hangulat még mi

— **Eljegyzés** itteni bíróságtól bírósághoz irnok hoffer-Farkas Hou

— **Jegyzővá** körjegyzői állásra son Benkó Márton meg egyhangulag

— **Erzsébet** a nemzeti nagy minden számotte intézetek, egyesületeknek különböző s amikor az egy nak, a hatóságok miként való ny leányiskolánk u gyászdal, elsiratja rosi leányiskolák órákor tartották feketével bevont tett munkaterm Dr. Szabó Mihály noksági elnök, Szási és iskolaszé nik tagja s a ünnepélyt a má keretű, tujagalya fátollal bevont és feketeruhás meg. Sebestyén I szavaltta Ábrányi menyét. Ezt köv Majd Sebestyén meleg érzéstől a beszédét. Emlékl szavaltat Szalai áltak. Végül hy alkalomhoz mér gyászünnepele.

— **A Bethlen** órákor Erzsébet ünnepélyt rendez Épekii a közön „Oh sirjatok . . lékbeszédet tart főgimnáziumi veg — **B. Kovács** pessége Budape előkelő művészi

eljárul azt tüzetem
s vizü konyhasós
fejtem azt, hogy
sós furdót talál-
gyobb konyhasós
k.

rdelyi része igen
azért még sínes
szagos hirre ver-
re járó közönsé-
az oka? Konyha-
sem, mert amint
sós vizeink össze-
rsenyt a külföldi

nak oka, szerény
et körülményben

maradottságának
sosteleg és erő-
r kizárólagos tu-
másnak nem igen
yhasós furdót lé-
nak. Minthogy a
folyton ellenőrzés
konyhasós vizek
a tulajdonjog fen-
sére, könnyen ki-
ért nem vállalko-
országos érdekü

m egyedül s nem
fejlettségének,
t átengedett köz-
laczara mégis ta-
általában nagyon
rendezett s kellő
re, bizonyára igen
vel a legtöbb na-
vár. Torda, Viz-
z odajutás sokkal
s hegyes vidéken

lottságának abban
sós furdó létre-
mint a másnemű
ett többnyire ter-
elyek terünek el,
helyén a növény-
él meg, s ezért a
yke kopár, sivár
ó és ott marasztó
az erős konyha-
sa folytán a talaj
ily helyeken az
és költségesebb
jon. Emelfogva a
k két főfeltétele:
entése, a konyha-
hezséggel jár, sőt
ez okból nagyobb
yhasós furdó csak
erületre van elve-
etséges, és ahol a
em gördülnék. Az
Gmünden stb.) a
igen helyesen ez
su konyhasós fúr-
özésében is.

tése, az erre való
zetek fenntartása
gy jó berendezésü
hogy miért nem
a, erős konyhasós

elvek után átték
k berendezésének
lők két csoportba

znak az u. n. sós-
legnagyobb része
ében jött létre. A
mely különböző
ezi a sós tavakat.
több helyen a ta-
tt sós víz, melyet
az első csoportba
nagyobb furdóink:
s, Szováta, Torda

toznak a vezetett
en a furdó nem a
és a sós talajtól

bizonyos távolságban van berendezve és a konyhasós viz ide van elvezetve. Ilyen berendezésű sós furdók hazánk erdélyi részében Maros-Ujvár és a korondi sósforrás, Máramaros megyében pedig a Pávefurdó. A korondi furdó ugyan nem tartozik az erős konyhasós vizek közé, mert ez hazarészünknek egyik kiváló vasas savanyuvize, de igen helyesen tette törekvő tulajdonosa, hogy az utóbbi években a furdó közelében található erős konyhasós vizet a furdótelep közelébe vezette s azt a kitünő vasas savanyuviz mellett furdásra felhasználni törekszik.

(Folytatása következik.)

Levelezés.

Gyulafehérvár, 1898. szept. 21.

Tekintetes Szerkesztőség!

Elhunyt királynénk Erzsébet ő Felsege emlékére folyó hó 17-én a várbeli székesegyházban megtartott gyász isteni tiszteleten a városi képviselőtestület és tanács, valamint a város területén levő összes hatóságok képviselői és katonai tisztikar megjelent; a gyászszertartáson Fábian Sándor nagyprépost-kanonok czelebrált fényes segédlettel.

Folyó hó 18-án délelőtt pedig az ev. ref., az ágostai evangélikus és a két görög katolikus templomban tartattak gyász istentiszteletek, melyeken a fennemlített testületek és hatóságok képviselői, valamint a tisztikar és katonaság is részt vettek; folyó hó 20-án délelőtt a katonaság külön tartott requiemet, amelyre hivatalosak voltak ugyancsak a fenti hatóságok és az összes lelkesítő hivatalok, s a tanári és tanítói testületek is megjelentek. Ma délelőtt 11 órakor az izraelita hitközség gyászára vannak meghíva a közhatalóságok. A gör. kel. templomok is e héten fognak gyász isteni tiszteletet tartani.

A gyászlobogók még mindenütt kiutobognak; a hangulat még mind oly nyomott, szomorú.

Vegyes hírek.

— **Eljegyzés.** Szőkefalvi Szentmiklós Arthur, ki az itteni bíróságtól f. hó 17-én a szásrégényi kir. járás-bírósághoz irnokká neveztetett ki, eljegyezte Seidelhoffer-Farkas Ilonka kisasszonyt Szász-Régenből.

— **Jegyzőválasztás.** Az ujonan alakított feleenyedi körjegyzői állásra a folyó hó 18-án tartott választáson Benkő Márton eddigi helyettes jegyző választatott meg egyhangulag.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Most, mikor a nemzeti nagy gyászban egyaránt osztozik a közélet minden számottevő tényezője, pártok, köz- és magánintézetek, egyesületek és testületek vállvetve sietnek részvételüknek különböző módon, de egyaránt kifejezést adni; s amikor az egyházak gyász isteni tiszteleteket tartanak, a hatóságok gyűléseiken tárgyalják igaz részvételük miként való nyilvánításának módjait: ugyanakkor leányiskolánk növendékeinek ajkáról is elhangzik a gyászdal, elsíratták ők is az elköltözött királynét. Városi leányiskolánk növendékei f. hó 22-én d. e. 11 órakor tartották meg gyász-ünnepélyüket az iskola feketével bevont, pálmakkal és zöld lombokkal díszített munkatermében. Jelen voltak a többek között: Dr. Szabó Mihály kir. tanfelügyelő, Gáspár János gondnoksági elnök, Szilágyi Farkas és Deli Ödön gondnoksági és iskolaszéki tagok, továbbá a tantestület mindenik tagja s a növendékek mindannyian. A megható ünnepélyt a már megdicsőült királyasszonyunk gyászkeretű, tujagalyakkal kerített arcképe előtt s a gyászfátyollal bevont iskolai zászló körül csoportosult fehér- és fekete ruhás leány-növendékek ének-kara nyitotta meg. Sebestyén Ilonka IV-ik polgári osztályos növendék szavalta Ábrányi Emil „Nyolczadik tór“ című költeményét. Ezt követte Lázár Malvin k. a. gyász-szólója. Majd Sebestyén Sándor polgáriszkolai tanár olvasta fel meleg érzéstől áthatott, emelkedett hangon irt gyászbeszédét. Emlékbeszéd után karének, karének után egy szavalt Szalai Aranka IV. polgári osztályos növendék által. Végül hymnus s ezzel véget ért az ünnepélyes alkalomhoz mértelen rendezett szép és impozáns isk. gyászünnepély.

— **A Bethlen-kollégium** folyó hó 28-án d. e. 10 órakor Erzsébet királyné emlékezetére gyász-ünnepélyt rendez. Program: 1. „Te benned biztunk.“ Énekli a közönség. 2. Imát mond Kovács István. 3. „Oh sirjatok...“ Énekli a képezdei dalkar. 4. Emlékbeszédet tart Fogarasi Albert. 5. Gyászdal. Énekli a főgimnáziumi vegyes kar.

— **H. Kovács Laura** szavalónő, kinek előadó képessége Budapesten és a vidék nagyobb városaiban előkelő művészi nevet biztosított, ma d. u. 4 órakor

érdekes előadást tart a Bethlen-kollégium dísztermében. Az előadást melegen ajánljuk olvasóink pártolásába.

— **Nekrológ.** Sulyos csapás érte a nagyenyedi pénzügyigazgatóság egyik fiatal, szorgalmas tisztviselőjét, Molnár Lajos pénzügyi fogalmazót. Édes apja Molnár Samu, Miriszló községnek hosszú időn át volt buzgó tanítója, e hó 22-én vacsora közben hirtelen elhalt. Temetése e hó 24-én történt meg Miriszló községében, hol az elhunytat gyermekei bánata, ismerősei és a falu népe legnagyobb részvételével helyezték örök nyugalomba. Temetésén városunkból is nagyon sokan részt vettek. Nyugodjék békében!

— **Dr. Bikfalvy Károly** bányafőorvos és a marosújvári furdók furdóorvosa a Budapesten f. évi márczius hó 28-án megtartott VIII-ik balneológiai kongresszuson az erdélyi sós furdókról egy érdekes előadást tartott, mely külön lenyomatban is megjelent. A kiváló képzettségű, éles megfigyelő szakembernek előadását, mely különösen a marosújvári sós furdót ismerteti részletesen és behatóan, — külön rovatban — egész terjedelmében közöljük és ez uton is felhívjuk az ismertetésre olvasó közönségünk figyelmét.

— **Ifj. Káló Géza,** derék s iparkodó cigányprimásunk, f. hó 25-én vasárnap esti 8 órától kezdve zeneestélyt ad a Gazsa-féle vendéglő éttermében. Közönségünk figyelmét felkérjük ezen estély iránt. Zenészeink a nagy gyásznak elmúlt két hete alatt el voltak tiltva a játéktól, ami az ő egyedüli kenyérkeresetüket képezi. Nem akarnak a városi hatóságnál, sem a közönségnél kéréssel alkalmatlankodni, hogy ezért a kényszerült munkaszünetért alamizsnát kapjanak; hanem meg akarják szolgálni munkájukkal a közönség pártolását. Tömeges látogatást kérnek tehát a fent jelzett alkalomra. Mi is szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt a kérésüket.

— **Figyelmeztetés.** Nagy-Enyed város adóhivatala ez uton is értesíti az érdekelteket, hogy az 1897. évben történt elemi csapások következtében elengedett földadó mennyiségéről szerkesztett összeirásai lajstrom a városi adóhivatalnál ki van téve és az a hivatalos órák alatt bárki által betekinthező. Egyszersmind felhívattak érdekeltek, hogy ugyanazon időben a lajstromok aláírása végett saját érdekében minél számosabban jelenjenek meg az adóhivatalnál.

— **Regále-bérlés.** A hus- és borfogyasztási adó hasznabéri tárgyalása e hó 23-án tartott meg Nagy-Enyeden a városház nagytermében. A kir. kincstár képviselőjében Berzevicy Emil pénzügyi titkár volt jelen. Több bérlő is vállalkozott a fogyasztási adó kivételére, kik között a város mint erkölcsi testület is ajánlatot tett és pedig mindkét fogyasztási adóért 9000 frt évi bért ígért.

— **Balmaz-Ujvároson** folyó hó 19-én tartott képviselői gyűlésen Ujhelyi Kálmán róm. kath. lelkes szép beszédben emlékezett meg felejthetetlen Erzsébet királynénkról s felkérte a képviselőtestületet, hogy a nagy királyné halála felett mély szomorúsága s királyunk ő Felsege iránt pedig mély részvételének adjon kifejezést. A képviselőtestület mély meghatottsággal, álla hallgatta végig a beszédet s elhatározta, hogy a lelkes indítványához egyhangulag, szíve mélyéből hozzájárul, ő Felsege a királyné szobrára 200 frtot megszavaz. Ez alkalommal Ferenczi Elek elnökölő igazságos s a község ügyeit szíven viselő főszolgabíró urnak, ugyancsak Ujhelyi Kálmán indítványára, nagy lelkesedéssel, egyhangulag rendíthetetlen bizalmat és köszönetet szavazott a képviselőtestület.

— **A budapesti m. kir. állami felső (építő) ipariskola** (VII. Damjanich-u. 28/6) megnyitása f. hó 26-án hétfőn reggel 8 órakor lesz; ugyanakkor megkezdődik a tanítás is. Az intézet igazgatósága felhívja a rendes szakosztályba beírt tanulókat, hogy ekkorra jelenjenek meg s akik tandíjmentességre igényt tartanak, szegénységi bizonyítvánnyal és családi értesítővel ellátott folyamodásaikat nyujtsák be.

— **A budapesti őszi gyümölcs- és általános kertészeti kiállítás elhalasztása.** Szomorúság tölti el a magyar nemzetet. hódolatjeljesen szeretett királynénk gyászos elhunytá miatt; a mindnyájunkat betöltő mély gyász nem engedi, hogy kiállítások tartassanak. Ebből kiindulva, halasztották el a jövő évre a folyó év október 9—16-ára tervezett kiállítást; de el is kellett halasztani e kiállítást, mert a nép könyeivel áztatott és a szent ravatalra helyezett koszorukba kötöttük azon virágokat, amelyek az őszi kiállítást ékesíthették volna.

— **Holländer József tánc- és vívómester** felhívja azokat, akik 6 heti tánc- és vívóoktatásban részt venni kívánnak, szíveskedjenek az óvodában bármely időtájban beíratkozni. Az óra-beosztás végett f. hó 25-én — vasárnap — délután 4—6-ig kéri szíves megjelenésüket.

Csarnok.

A királyné életéből.

Strakosch visszaemlékezései.

Strakosch Sándor, a jónévű drámai recitátor, akinek többször volt alkalmá a királyi pár előtt tudását bemutatni, a következő reminiscenziákat írta most egy bécsi lapba:

„Alig jöttem vissza egyesztendő amerikai körutamról, mikor néhai Karoly Lajos főherceg meghívott wart-holzi kastélyába, hogy tartsak neki szavalási estélyt.

Nem először történt ez, de egy körülmény mindenkorra emlékezetembe véste ezt a meghívást.

— Csak ott lehetne a császárné is! mondta a szerezetremlő főherceg, aki ezekkel a szavakkal egy régi kívánságomat mondta ki, amelyet addig nem mertem senki előtt sem nyilvánítani. És úgy látszott, néhány hét múlva mégis teljesülni fog.

Épen Ischlben voltam, mikor egészen váratlanul meghívást kaptam ő Felsegeiktől, hogy a legszűkebb családi körben előadást tartsak Schiller, Shakespeare és Heine műveiből. Később megtudtam, hogy ezt a nagy megtiszteltetést Valéria főhercegnőnek köszönhetem, aki igen gyakran hallgatta szavalatomat és nagyon hízegően nyilatkozott törekvéseim felől felséges szüleinek. Igen tisztelt földim is, Ferenczy Ida kisasszony és Kornis grófnő, Valéria főhercegnő udvarhölgye, bizonyára szintén emeltek szót mellettem.

1888-ban, egy augusztusi napon történt, hogy a császári villába hívtak. Noha már sok hatalmas személyiség előtt volt alkalmam magamat produkálni, mégis valami elfogultság-fele érzés vett rajtam erőt, amit azelőtt sohasem éreztem. Delután öt órakor vitt föl egy udvari fogat a végtelenül egyszerű császári villába.

Az udvarnál nemes pártfogóm, Ferenczy kisasszony fogadott s mielőtt elmondhattam volna neki, hogy milyen izgatott vagyok, már is előjött ő Felsege a császár és elem sietvén, megszorította a kezemet, majd így szólt: — Ön nagy tisztességet szerzett nekünk Amerikában! Ezekre a szókra egyszerre eltűnt lelkemből az az aggodalom, amely fogva tartotta és vissza nyertem teljes nyugodtságot.

Mindjárt programom első száma után — Julius Caesar fórumjelenete volt — odajöttek hozzám ő Felsegeik és elhalmoztak köszönetükkel és elismerésükkel. Lehetetlen elmondanom, hogy mit éreztem akkor. Csak annyit mondhatok, hogy a királyné felejthetetlen hangon így szólt hozzám:

— Lehunytam szeméimet és azt hittem, hogy Rómában vagyok.

A fölolvason a császári páron kívül Mária Valéria főhercegnő és Gizella főhercegnő is jelen voltak, az utóbbi gyermekeivel. Mig én olvastam, Mária Valéria főhercegnő folyton felséges szüleinek arckifejezését vizsgálta, hogy leolvassa róluk azt a benyomást, melyet szavalatommal teszek a lelkükre. A császár megkérdezte aztán, hogy mennyi időre van szükségem, mig egy drámai jelenetet egészen megtanulok?

— Addig tanulom, felség, — feleltem — mig az az érzésem nem támad, hogy magam irtam.

— Ah értem, értem! mondta aztán ő Felsege.

Gutzkow Uriel Acosta-jából is szabad volt recitálnom s a császár megengedte unokáinak, hogy ők is meghallgathatják Gutzkow szellemes drámáját.

Órákhosszat hallgatták drámai szavalómat, azután Heine költeményeiből mondtam el néhányat. A Heineversek elszavalása után ő Felsege a császárné így szólt:

— Igen szeretném, ha fölvenné műsorába a „Két granátost“ is, Heinenak ezt a pompás poemáját, amelyet még fiatal korában irt.

A Heine költeményei közül a „Kevlaari bucsu“ tette a legmélyebb benyomást a felséges asszonyra. Könyek peregetek le az arczán, amig elszavaltam és rendkívül örült, hogy kedveskölteményét nem ironikusán vagy szarkasztikusán szavaltam el, ahogyan azt többnyire szokták.

Szavalás után vagy félóráhozát beszélgettem velem a felséges asszony irodalmi dolgokról. A császár azalatt felséges leányaival és unokáival szórakozott. A Hamlet monológjáról, amelyet kivülről cizált a császárné, néhány igen jó megjegyzést mondott.

Byronéért mód nélkül lelkesedett a felséges asszony és igen csodálta, hogy műsoromban nincs semmi a nagy angol poeta műveiből.

Mikor elbocsáttattam, a császárné meghívott aznap estére, vacsorára. A vacsorán lekötelező kedvességgel végezte háziasszonyi tisztét a felséges asszony, miközben a felséges háziur az amerikai viszonyokra terelte a beszélgetést, amelyekben igen otthonos volt. Beszélgetés közben sok mulatságos epizódot mondtam el s a császár ilyenkor igen jóízű nevetéssel honoratá előadásomat. Mindez olyan természetes, közvetlen módon történt, hogy én mindenről elfeledkeztem és egészen szívem szerint beszélgettem felséges házigaardammal. Később a császárné is belevegült társaságunkba és sokat beszélt az angol színházakról meg Heineról, s mi-

kor elmondta neki, hogy milyen lelkesedést keltett Amerikában a newyorki Heine-szobor javára küldött adományai, a felséges asszony mosolyogva jegyezte meg: — Amerika igen toleráns.

Két hétre rá újból eljött értem az udvari kocsis. A császár akkor nem volt otthon, — hadgyakorlatra utazott valahová s a Felséges asszony Mária Valéria főhercegnővel volt csak a poetikus fekvésű lauzi várbau.

Mikor produkeziómát befejeztem, a császárné meghagyta a főhercegnőnek, — akinek születésnapja öröme ez a kis „ünnepe” rendeztetett — hogy az elszavalt versek vázlatát szépen, gondosan írja le és küldje el a császári apának.

Ezután még egyszer kaptam meghívást a császárnéhoz. A harmadik alkalommal kizárólagosan Petőfi-költeményeket kellett szavalnom. A Felséges asszony igen hálás volt produkezióért. Az Ischlben töltött szép órák emléke örökre megmarad a lelkemben.

Az „Achilleion” építője.

Signor Raffaello Carito, építész és mérnök, a királyné korfui „Achilleion” kastélyának építője, igen érdekes dolgokat mondott most el a felséges asszonynál.

Mikor Carito a kastély terveire nézve utasításokat kért, a királyné elmondta, hogy pompeji stílusban akartja építtetni.

— De csak az én lakosztályomat. A császár nem szereti ezt a stílus utat, mint én.

S a király részére épült részt teljesen modern stílusban tervezte Carito.

A királyné roppant egyszerűen élt Korfuban. „Mint egy diák, úgy akarok itt élni”, mondta. És valóban úgy is élt. Korán kelt, sokat tanult és igen egyszerűen étkezett. Tejen kívül semmit sem ivott, noha bor és pezsgő mindenkor ott állt az asztalon.

Egy ízben megkérdezte a királyné Caritótól:

— Vajjon van-e olyan szép Sorrento, mint Korfu?

— Bizonyára, felség — felelt az építész.

— Nos, meglehet. Hanem lássa, kedves Carito, Sorrentóban mégse építtették. Ott mindig császárné lettem volna s én csak asszony akarok lenni, asszony és semmi egyéb.

A tenger végtelenül szerette. Valami megmagyarázhatatlan erő vonzotta hozzá. Toilettejét rendszerint az Achilleion híres terraszán csinálta, ahol erre a célra kis sátor állították fel s ahol tükör helyett a tenger vizébe nézve öltözködött.

Mikor Nápolyban volt a királyné, — szintén Carito társaságában — gyalog mászott föl a kráter széléhez.

— Ugy-e szép? kérdezte az építész.

— Csábítóan szép — felelt a felséges asszony.

Nápolyi tartózkodása idejében kedve kerekedett a nép közé elvegyülni. Ehhez Posilippo volt a legalkalmasabb hely.

— Olasz ételt is akarok enni — mondta a királyné Caritonak.

— De elbirja-e Felséged gyomra azokat az ételeket?

— Megkísérlem. Ha nem tudom megenni, majd megesseni ön!

Azonban egészen jól ment. Evés közben eljátszatta a „signora tedesca”, a „német hölgy” a jelenlévő zenészekkel egész műsorukat. A szép olasz dalok annyira

megtetszettek a Felségének, hogy a kottáikat egy mandolinjal együtt hazaküldte Bécsbe.

Legkedvesebb hangszere az aeol-hárfa volt.

— Ha az aeol-hárfa játszik, — mondta a királyné — akkor maga a természet a muzsikusom.

C. H.

Szerkesztőség.

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Alsófehér vármegye főispánjától.

Sz. 467—1898.

főisp.

Pályázati hirdetmény.

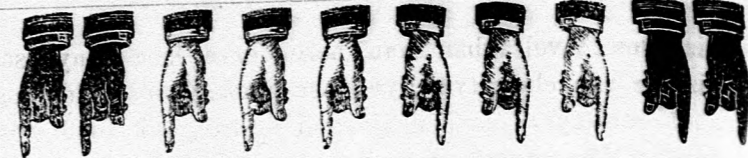
A kormányzatomra bízott Alsófehér vármegye központi árvaszékénél a jegyzői állás üresedésére, ezen állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen 750 ft évi fizetés és 150 ft évi lakbér élvezetével egybekötött állást elnyerni óhajtnak, miszerint az életkorukat, családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat feltüntetve és az 1883. évi I. t. cz. 3. §-ában előírt elméleti képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám folyó évi október hó 15-éig terjesszék be

Nagy-Enyeden, 1898. szeptember hó 20-án.

Zeyk Dániel,

főispán.

1566 2—3

Kérje
a *The Continental*
Bodega Company
világhírű spanyol és portugál
borait
Sherry
Portbor
Malaga
Madeira
Tarragona stb.

Kaphatók az összes finomabb
fűszer és csemege kereskedé-
sekben, valamint poharanként
az előkelőbb szállodák, kávéházak és vendéglőkben.

Sajátfiók:
csakis: *Budapest*
W. Kössuth-Lajos és Urvilág utca
sarkán, a Gentry-Casinnal szemben.

1897 8 20

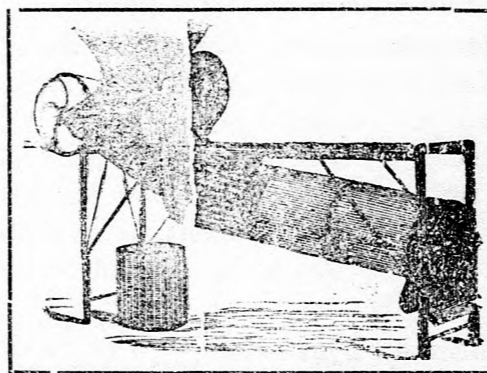
Millenniumi kiállítás 1896: Nagy millenniumi érem.

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár.

Gyár: Katona József utca 8-ik szám, Margit-híd és nyugoti pályaudvar közt.

1509 9—10

Malom-Trieurhengerek vagy burkolatjai.

Lyukasztott vagy hasított lemezek tetszés szerinti nagyságban ipari vagy gazdasági célokra.

Árjegyzékek vagy mintakönyvek ingyen és bérmentve küldetnek.

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű:

Trieurök: a konkoly és búkkönynek a buza, árpa vagy rozs közüli kiválasztására.

Trieurök: a zabnak vagy árpának a buza közüli és a gömbölyű magvak kiválasztására.

Lencsetisztító és osztályozó trieurök: az árpa kiválasztására és a lencse osztályozására.

Osztályozó Trieurök.

Szabadalmazott Trieur és osztályozó gépek minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. — Elvállalunk Gutjahr és Müller, illetve Mayer rendszerű trieurök csekély költséggel a trieur beküldése mellett ezen szabadalmazott trieurökhöz átalakítását.

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Mint több legelőnyösebben ismert magyar öntöttvas-kályha-gyárnak bizománya, ajánlok öntöttvas-futókat eredeti gyári áron 3—140 o. é. frtig, főző tűzhelyeket 5—40 o. é. frtig, bádog takaréktűzhelyeket 5—40 o. é. frtig, füstesöveket, platteneket legolcsóbban.

Nagy választékban **asztali, szalon- és éjjeli lámpákat**, minden képzelhető **olcsó áron**, valódi **császár-olajat** és tisztított **amerikai petróleumot**, melyek **égő gyufától** sem robbannak fel.

Friss töltésű savanyúvizek mindig raktáron vannak.

Borszéki, Salvator, Előpataki,
Karlsbadi, Giesshübl, Marienbadi,
Valódi **Nieder-Selters, Rákóczi keserűvíz,**
Magyar **Margit** „

Mint a hírneves budapesti Dietrich cég bizománya, van szerencsém tudatni, hogy minden fajta rumok **brazíliai**, jamaikai, úgy szintén **Arrac de Batavia**, valódi francia és belföldi cognak, minden fajta theák megérkeztek s eredeti gyári áron nálam kaphatók.

Teljes tisztelettel **BISZTRITSÁNY LAJOS.**

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztritsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

Roman és Portland cementet

küldünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyártmány

felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállít bármekkora mennyiséget. Tisztelettel

BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Bethlen-utcában

3 szoba, konyha, pincze, dísznő-ól, tyuk-
ketrecz és faskamrával ellátva **kiadó.**

Bővebben értekezhetni **Bisztritsány Lajosnál.**

A leghíresebb gőzmalmi liszteket leszállított áron ajánlom.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénz teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdinát és orosz halakat** jutányosan ajánlok. Teljes tisztelettel

1345 34—52

Bisztritsány Lajos.

Friss székely turó és kaskavál mindig kapható.

Előfizetési fel

helyben házhoz hordva
postán küldve

Egész évre
Fél évre
Negyedévre

Hirdetések

□ centiméterenként 3
dók és gyárosok külön
ben részese

Bélyegdíj 30 kr

Nyilt tér eore

M e

A kül

(Sz. N.) Régi p
bizonyos jó a sok
kevés volna is an
közös vámterület
Csakhogy nem is
hogy szédítően se
mindig ilyen legy
még jobban hal
akarnak elérni a
tulsó félével val
egyáltalában ninc

Hát miért vessz
ellenük? Az hogy
azért meg voltun
a baj, az a feltét
növünk! És ók a
gazdasági közössé
sokszorosán több
cziórol, visszaesés
dig ujjal mutat a

Hát mivel nem
nának még többet
tözve, még csak
ahhoz, hogy egy
teljesen kiépitkez
magát, harminczh
mikor biztos hal
junk zavart, kont

Pusztá szón és
a különválás hiva
Tegyenek le ann
valás felszeresü
vámterület mellet
hatatlanságot pi
lett bizonyíték ne
év sikerével allun

Nincsenek a
hogy ók a maguk
tudának felmuta
sikereket figyel
az ő elégedetlens
csak stréber, de
mint megnyerő s

Gondolkozó em
de a gondolkozó
állításokkal henc

Jobb az

— A K

Busan, kezére
házában, asztala
oka volt erre, me
nyája, melyben
bizott. Daczára e
munkájának, a
jobban ki van f
hagyta el, de ma
azon robport vel
azon gondolatra
Márton, kölcsön
pár font robport
El is ment
kölcsönt adott ve
ölte bele minden
— De mikor
tödzik János.

— Lehet szé
rongyos vagy csa
fejemre is. Ere
lem bolondságod
sok, de annyit se